

az őszinte támogatást, amelyben részesítették, majd átadta néhány szó kíséretében a rektori láncot Kramár Jenő orvosprofesszornak, az új rektornak.

Kramár Jenő rektor a tisztség szimbolikus átvételekor köszönetet fejezte ki a lelépő rektor iránt azért az áldozatos munkáért, amit elődje folytatott. Sajnálja — mondotta —, hogy elődjének csak egy ígéretet tehet, csak azt meri ígérni a jelenlegi viszonyok között, hogy becsülettel és hűséggel minden erejével szolgálni fogja az egyetem érdekeit.

A közönség felállva, nagy tapsai ünnepelte az új rektort. Az új egyetemi tanács tagjai: Rávnay Tamás orvoskari, Bognár Cecil bölcsészkeri és Bartucz Lajos természettudományi dékánok is elfoglalták helyüket, majd Kramár Jenő belefogott rektori székfoglaló beszédébe.

Az új rektor beszéde

Kramár Jenő rektor azzal vezette be székfoglalóját, hogy hagyományos egyetemi szokás szerint az új rektor előadásának tárgyát székfoglalókor mindig szakmája köréből választja. Miután az új rektor tudományos munkásságának területe olyan, hogy egy jórészt nem orvosokból álló közönség nem igen tudná követni, olyan kérdésekről értekezni, amely szintén szakmájába vág ugyan, de nem annyira szaktudományos és általános érdeklődésre inkább számot tarthat.

— A mult világháborúban és az azt követő években — kezdte székfoglalóját az új rektor — általánossá kezdett válni az a felismerés, hogy a népek versenyében könnyen lemarad az a nemzet, amely nem követ el mindent nemzeti életére nézve megőrzése és fokozása érdekében. A nemzet vitalitása, jövője: a gyermek.

A kiváló gyermekgyógyász ezután kifejtette, hogy a népes család, a testében, lelkében ép, erkölcsében nemes ifjúság biztosítja a nemzeti élet folytonosságát épp úgy, mint ahogy a gyermekáldás számbeli csökkenése, vagy a minőségbeli hanyatlás a nemzet elöregedéséhez vezet. A célt két eszközzel lehet elérni: a gyermekáldás növelésével és a megszületett gyermekek minél hatásosabb védelmével. Ez utóbbinak: a gyermekvédelemnek multjával, jelenével és jövő kálitásaival foglalkozik részletesen székfoglalójában.

Történelmi visszatérítés után részletesen ismertette Kramár professzor az egészségügyi és szociális gyermekvédelem ágazatait és sokirányú munkásságát. Ennek a munkának érdeme elsősorban, hogy míg négy évtizeddel ezelőtt sok országban s így hazánkban is 100 újszülött közül 20-25 nem érte meg egy éves születésnapját, ma már ez a számarány lényegesen kedvezőbb. A legszebb eredményt a skandináv államok és Hollandia érték el, ahol a csecsemőhalandóság 3-4 százalékos. Sajnos, mi még messze vagyunk ettől. Kezdeti gyors csökkenés után csecsemőhalandóságunk már évek óta 13 százaléktól körül mozog. A rektor behatóan vizsgálta a kérdést, hogy mi ennek az oka s miként lehetne ezen a bajon segíteni.

Ennek során rátért arra, hogy gyermekvédelmi rendszerünk két részből áll jelenleg: a gyermekmenhelyi rendszerekből és az általános egészségügyi szolgálat keretében működő egészségügyi és szociális anyai- és csecsemővédelmi rendszerből. A gyermekmenhelyi rendszerének elsősorban is az a fogyatékosága, hogy csak az elhagyott, nyilvánított csecsemővel foglalkozik, ezeknek meg is ad mindent, sőt talán többet is, mint amennyi feltétlenül szükséges volna, viszont a családban szelleg gondozás nélkül, betegeskedő, vagy elpusztuló gyermek érdekében semmit sem tehet. Az idevonatkozó törvényt kell módosítani s ezen már az illetékesek lára-

doznak is. Egyébként a jelenlegi menhelyi rendszer 17 és félmillió büdzsével dolgozik s ezért 45-46.000 gyermeket lát el és minden elismerést megérdemel a mód, ahogyan őket ellátja — mondotta a professzor, majd ráért a szociális és egészségügyi gyermekvédelemre.

— A fogyatékoság itt kétirányú — folytatta értekezését —, mennyiségi és minőségi. A magát önállóan — s tegyük hozzá, hogy jól ellátó — fővárost leszámítva —, lakosságunknak csaknem fele nélkülözi a zöldkeresztes egészségvédelmi szolgálatot, az egészségházak, orvosok és védőnők áldásos munkáját. Miután a szervezés természetesen a nagyobb centrumokból indult ki, a leggerifériálisabb, a legelhagyatottabb területek maradtak még ki belőle, éppen azok, amelyeknek pedig elsősorban lenne szükségük erre a támogatásra.

— A minőségi szempontból felmerülő kifogások részletezésébe ebe-lyült nem mehetek bele. Csak általánosságban jegyzem meg, hogy mi, szakemberek, attól tartunk, hogy a gyermekvédelem különleges kívánalmait nem érvényesülnek az általános egészségvédelmi szolgálat keretében kellőképpen. Ez érthető is, ha meg-gondoljuk, hogy a különlegesen csak csecsemővédelemmel foglalkozó Stetánia-Szövetség munkája olvadt bele 1941-ben az általános egészségvédelem rendszerébe s így a csecsemő és gyer-mekvédelem szervezetiesleg csupán egy lett a sok ágazat közül, holott a való-ságban a tényleges munkának ma is 70-80 százaléka teszi ki. Ezért nem alaptalan a szakemberek azon kíván-sága, hogy az általános egészségvé-delmi munka keretében is biztosítas-sók mindazon személyi és tárgyi fel-tétel, amely nélkül szakszerű és így a mainál eredményesebb munka nem vé-ghezhető.

Érdekes fejtegetései során Kramár professzor megemlítette a társadalmi támogatás szükségességét s ennek a támogatásnak egységesítését sürgette.

Kramár Jenő rektor végül felhi-vással fordult az egyetemi ifjúsághoz:

— A mai nappal új tanév küszöbét lépjük át — mondotta. — Nehéz, vál-ságos időkben történik ez. Fogjunk munkához Istenbe vetett hittel és bi-zalommal, ne engedjük, hogy urrá legyen rajtunk a kishitűség, a csügge-dés, zárjuk ki sorainkból a bomlasz-tókat. Gondoljunk azokra, akik hi-ányoznak közülünk: vagy mert a legna-gyobb áldozattal, az életükkel áldoz-tak, vagy mert ma is életük kockázta-sával állanak helyt értünk. Igye-kezzünk méltók lenni hozzájuk. Ad-junk hátát a Mindenhatónak, hogy az egyetem munkája a fegyverek zajában is megindulhat s kérjük, adjon erőt mindnyájunknak, hogy helyünket be-csülettel tudjuk megállni.

Az egyetem megnyitó ünnepsége a Himnusz eléneklésével ért véget.

A jogi kar elhelyezése

A megnyitó ünnepség nagy szenzá-ciója a jogi kar felállításának beje-lentése volt. Dr. Pálffy József pol-gármester is a megnyitó ülésen érte-sült a jogi kar első évfolyamának megkezdéséről és mint a negyedik kar felállításának egyik legteljesebb pro-pagálója: nagy örömmel vette a hírt. Munkatársunk előtt kijelentette, hogy a város mindent elkövet, hogy a jogi karnak megfelelő helye legyen. Mint ismeretes, a kisajátítások az egyetemi építkezések megkezdéséhez folynak s csupán a minisztérium jóváhagyása hiányzik ehhez az akcióhoz. Addig is valamelyik városi épületben nyerne elhelyezést az első évfolyam hallgató-sága, a polgármester szerint alkal-mashnak látszik erre a Városi Zeneis-kola épülete.

A jogi kar megnyitása előtt — az első évfolyam számára — három pro-fesszort kell kinevezni: a római jog, az egyetemes és kortörténelem és be-vezetés a jog- és államtudományba (Jog-enciklopédia) professzorát. Való-színű, hogy ez rövidesen megtörténik, hiszen három hónap múlva, január el-

sején meg kell kezdeni az előadásokat a szegedi egyetem jog- és államtudo-mányi karán.

Természetes, hogy a jogi kar fel-állítására nagyjelentőségű az egyetem három éven keresztül szünetelt jogi és a város fejlődésére nézve, amennyi-

ben újabb 400-500 hallgatóról és az egyetemi élet fellendülésének nagy le-hetőségeiről van szó. Szeged mint a Délvidék fővárosa, igen sokat nyer a három éven keresztül szünetelt jogi kar felállításával.

Minden második gyermek eléri a 60. életévet

Együgyű dolog lekiicsinylően beszélni a társadalom elöregedéséről — Növekszik a születések száma Magyarországon

(STUD) Népünk kor szerint való megoszlásának adatait az 1941 évi népszámlálás alapján most tette kö-zzé a Statisztikai Hivatal a Magyar Statisztikai Zsebkönyvben. Az 1930-as népszámlálás óta az ujjig tíz olyan esztendő telt el, amelyről a statisztika számtalanszor megállapította, hogy ezek alatt népünk az elöregedés felé haladt, vagyis, hogy a gyermekek szá-ma aránylag csökkent, az öregeké aránylag emelkedett. Valóban 1941-ben a mai Magyarországon lakosságá-ból már minden tizedik lélek megha-ladta hatvanadik életévét. Ez olyan magas arányszám, ami az európai or-szágok közül csak a kulturában veze-tő országokban fordul elő. Az öregek aránylag magas száma hosszú átlag-os élettartamot jelez. Ezt pedig egy nép sem érheti el, ha előbb nem te-remti meg a hosszú élet egészségi, de főként gazdasági, vagyis közös szóval kulturális feltételeit. Az öregek szá-mának aránylagos növekedése tehát az emelkedő nemzeti kultúra jele és feltétlenül örvendetes, mivel az élet voltaképpen addig tart, ameddig a munkaképesség. Még azt sem lehet mondani, hogy az a társadalom, amelyben az öregek száma aránylag nagyobb, kisebb munkateljesítményű lenne, mint az, amelyben az átlagos életkor alacsonyabb. Ellenkezően az öregek nagyobb tapasztalatai, nagyobb begyakorlottsága és jobb áttekintése a fiatalabbak munkájára is kedvező hat és az erre irányuló mérések sze-rint feltétlenül kiegyenlíti azt az előnyt, amit a fiataloknak nagyobb rugalmassága és nagyobb mozgékony-sága ad.

Ennyiben tehát egészen együgyű dolog kicsinylő értelemben beszélni a társadalom elöregedéséről, mintha az valami kedvezőtlen és nem kívánatos állapot lenne a nemzetre nézve. El-lenkezően az volna a kívánatos, hogy lehetőleg minden újszülött megérje életének hatvanadik évét. Ettől azon-ban még nagyon messze vagyunk, bár a viszonyok e tekintetben rohamosan javulnak. 1941-ben életének hatvana-dik évében mintegy ötven ezer férfi és hatvankétezer nő volt. Ugyanebben az esztendőben született 288.000 cse-csemő. Hatvan esztendővel ezelőtt ter-mészetesen az élve születettek száma jóval nagyobb volt. 1881-ben minden ezer lélekre 42,9 élve született eseti egy esztendő alatt. 1941-ben, pedig 21,1. Ha pontosan kétszer annyi újszülöttet veszünk 1881-ben, mint amennyi új-szülöttünk 60 év múlva volt, akkor 580.000 csecsemő közül 113.000, vagyis nyersen számítva, minden ötödik érte meg életének 60-ik évét. De az 1941-ben született 208.000 csecsemő közül a mai csecsemőhalandósági és felnőtt egészségügyi viszonyok között leg-alább ugyanannyian lesznek 60 éve-sekké, mint amennyien az akkori nem-zedékből összesen megélték napjainkat. Ez pedig azt jelenti, hogy a mai újszülöttek közül körülbelül minden második meg fogja érni a 60-ik élet-évet. Ennek a változásnak nagyon sokféle kedvező hatása mutatkozik a nemzeti életében. Először is a nevel-tési költségek súlyának viszonylagos csökkenése. Ha az átlagos élettartam 30 esztendő, akkor a 20 éves korig fejlődő test és lélek mindössze tíz esztendeig tudja használni értékeit, vagyis husz évi neveltetési költséggel

szemben a társadalomnak 10 évi mun-megoszlásának adatait az 1941 évi népszámlálás alapján most tette köz-zé a Statisztikai Hivatal a Magyar Statisztikai Zsebkönyvben. Az 1930-as népszámlálás óta az ujjig tíz olyan esztendő telt el, amelyről a statisztika számtalanszor megállapította, hogy ezek alatt népünk az elöregedés felé haladt, vagyis, hogy a gyermekek szá-ma aránylag csökkent, az öregeké aránylag emelkedett. Valóban 1941-ben a mai Magyarországon lakosságá-ból már minden tizedik lélek megha-ladta hatvanadik életévét. Ez olyan magas arányszám, ami az európai or-szágok közül csak a kulturában veze-tő országokban fordul elő. Az öregek aránylag magas száma hosszú átlag-os élettartamot jelez. Ezt pedig egy nép sem érheti el, ha előbb nem te-remti meg a hosszú élet egészségi, de főként gazdasági, vagyis közös szóval kulturális feltételeit. Az öregek szá-mának aránylagos növekedése tehát az emelkedő nemzeti kultúra jele és feltétlenül örvendetes, mivel az élet voltaképpen addig tart, ameddig a munkaképesség. Még azt sem lehet mondani, hogy az a társadalom, amelyben az öregek száma aránylag nagyobb, kisebb munkateljesítményű lenne, mint az, amelyben az átlagos életkor alacsonyabb. Ellenkezően az öregek nagyobb tapasztalatai, nagyobb begyakorlottsága és jobb áttekintése a fiatalabbak munkájára is kedvező hat és az erre irányuló mérések sze-rint feltétlenül kiegyenlíti azt az előnyt, amit a fiataloknak nagyobb rugalmassága és nagyobb mozgékony-sága ad.

Az átlagos élettartam megnöveke-dése ilyen módon igen nagymértékben ellensúlyozza a születések számának apadását. A másik oldalról természe-tesen érthető, hogy a születések száma annál jobban csökken, mennél kedvezőbb körülmények között és men-nél jobb módban nevelhetik fel a szá-lók a gyermekeket. Az első világhábo-ru után a születések száma nálunk is mint a többi kulturálatlanokban, roha-mosan apadni kezdett és már tartani lehetett attól, hogy elérjük azt a ha-tárt, amelyen az újszülöttek száma legfeljebb a halottakét tudja ellensu-lyozni. Az 1941. évi kormegoszlás azt mutatja, hogy ebben a tekintetben a hanyatlás mintegy 5-6 évvel ezelőtt megállt, 1941-ben pedig javulás kö-vetkezett be. Ezek a legutóbbi nép-számlálás idején a legfiatalabb évjá-ratnak a lélekszáma mintegy 285.000 volt, holott előtte 5 éven át 260.000 kö-rül váltakozott. Ennek a gyűrűlő szü-letéseknek következtése volt az, hogy egészen 18 éves életkorig minden év-jaratban többen vannak, mint a fiata-labb évjاراتban. Természetes, hogy az évek elteltével a fiatalok számának eszerint csökkennie kell, mert ha 1941-ben élete második évében összesen 260.000 gyermek maradhat meg, holott a 18 évesek száma most megközefti-tte a 290.000 főt. Az 1941. évi növeke-dés azonban azt ígéri, hogy a nemzet számára még ezen a téren is biztató jövő következhetik. Ha a nemzet ezt gy akarja (mm)

Halálra gázolt a villamos egy főhadnagyot

(A Délmagyarország munkatársá-tól) Kedden este 11 órakor a Kle-belsberg-téren halálosvégi villamos-ral eset történt. Török János fő-hadnagy, Petőfi Sándor-sugarút 11. szám alatti lakos fel akart szállni nagyalomásról a rókusi állomás felé haladó villamosra, a sötétben azonban elvétette a lépést és a ke-rekek alá került, amelyek levágták egyik lábát. A szerencsétlenség áldozatát a mentők beszállították a helyőrségi kórházba, ahol lábát azonnal amputálták, azonban már nem sikerült megmenteni az életét. Török János főhadnagy szerdán a korareggeli órákban a kórház ágyon a nagy vérvesztés következtében kiszorult. A rendőrség baleseti járőre a helyszínre kiszáll-ta megállapította, hogy a szeren-csétlenséget Török főhadnagy vi-gyázatlansága okozta.